

OBRANA podle názorů francouzských vojenských odborníků

Přesuny a rozmístování francouzských obrněných svazků v blízkosti našich hranic mají nejen provokační charakter, ale sledují i vážné vojenskopolitické cíle v agresivních přípravách proti ČSSR.

V příští možné válce, kterou francouzští vojenští odborníci hodnotí buď jako válku všeobecnou nebo ohraničenou — místní, je střetnutí našich i francouzských ozbrojených sil velmi pravděpodobné.

V rámci obranných opatření, o nichž se zmiňuje nota vlády ČSSR z minulého roku, je třeba věnovat francouzským ozbrojeným silám stejnou pozornost jako ostatním armádám NATO na středoevropském válčišti.

Při vypracování zásad soudobé bojové činnosti vycházejí francouzští vojenští teoretikové hlavně z názorů amerických vojenských odborníků, kteří považují útok za rozhodující druh boje k splnění hlavního cíle tj. úplné zničení nepřítele; avšak v podmínkách použití zbraní hromadného ničení, zejména raketových jaderných zbraní, může i obrana za určité příznivé situace poskytnout výhodnější možnosti k dosažení tohoto cíle, než samotný útok.

Nepřítele lze zničit v obraně útočnou bojovou činností, velmi pohyblivým vedením rychlých, především tankových vojsk a údery raketových jaderných zbraní v době a na místě příhodném a předpokládaném obráncem. Pro tuto obranu je charakteristické vhodné uspořádání bojové sestavy, bez soustřeďování sil a prostředků, při značném rozptýlení vojsk do poměrně velké šířky a hloubky. Tyto zásady obrany mají se praktikovat kombinací a prolínáním tří způsobů: útočnou obranou, prostorovou obranou a bojem na zdrženou.

Nejnovější názory pak tuto koncepci obrany ještě dále rozvádějí a dokazují, že již plně neodpovídá soudobým podmínkám, zvláště v počátečním období všeobecné raketové jaderné války. Požadují zvýšit pohyblivost, decentralizaci a samostatnost svazků (např. divizi se přiděluje prostor až 65 km x 65 km). Důraz se klade na vlastní průzkum, který má střežit a kontrolovat celý prostor obrany divize a na nepřátelský průzkum, jemuž se musí znemožnit zjistit bojovou sestavu obránce. K vyloučení této možnosti je nutné

omezit pobyt jednotek a svazků ve stejné bojové sestavě a stejném prostoru nejvýše na 2 až 3 dny, přičemž musí být schopné okamžitě přecházet k útoku nebo do obrany.

Z názorů západních vojenských odborníků vyplývá, že právě v prvních dnech války musí být jednotky NATO připraveny přejít k obranné činnosti. Toto období je podle francouzských předpisů charakterizováno takto:

— napjatá bojová činnost k získání iniciativy, která je od zahájení ozbrojeného zápasu v rukách ozbrojených sil států Varšavské smlouvy, které jsou schopny na základě své převahy v pozemních ozbrojených silách a raketových jaderných zbraních vést od počátku války útočné akce;

— nekompromisní boj o nadvládu ve vzduchu a v jaderných zbraních, vedený především spojenými strategickými prostředky NATO a USA (letectvo a raketové vojsko);

— omezené použití taktického letectva k bezprostřední podpoře pozemních ozbrojených sil NATO (jen k průzkumným a závažným dopravním úkolům), poněvadž toto letectvo se zúčastní boje o letectvou nadvládu a převahu nad operační oblastí. Na celkovém středoevropském válčišti budou chybět souvislé fronty a mezi uskupeními operačních a taktických svazků budou velké mezery;

— přísun záložních svazků bude možný až po několika dnech.

Na základě takto hodnoceného počátečního období války v Evropě, kde předvádějí francouzští vojenští teoretici především válku všeobecnou, byla přijata ve francouzské armádě nejnovější koncepce

obrony a boje. Jak ukázala závěrečná cvičení z posledních dvou let je tato koncepce uplatňována i v praktickém bojovém výcviku v celkovém rámci kombinace útočné i obranné činnosti.

Některé zásady obrany francouzských ozbrojených sil

V pozemních silách francouzské armády rozlišují se na rozdíl od americké koncepce obrany zásadně dva druhy obrany: prostorová obrana (stálá obrana určitého prostoru) a pohyblivá obrana spojená s bojem na zdrženou. Oba druhy obrany se rozlišují především stanovením cíle, prostorovým rozsahem a počtem nosičů raketových jaderných zbraní a jaderného střeliva.

Trvalost a aktivita každého druhu obrany závisí na správném časovém a prostorovém použití tankového (obrněného) vojska, používaného většinou v zálohách, k protiútokům a protiztečím a od

hromadného použití raketových jaderných zbraní. Obranný boj od divize výše bude většinou kombinací obou druhů obran.

Bojová sestava (divize) má mít zpravidla dva sledy: zajišťovací sled k boji na zdrženou a podpurný sled, který se vytváří převážně z tankových sil (např. v divizi jedna obrněná brigáda k protiztečím a k rozvinutí úspěchu). Bojová sestava má zabezpečit nejvýhodnější provedení jaderných úderů, jejich bezprostřední využití, decentralizované umístění vojsk a manévry všeho druhu, aby se zabránilo tvoření výhodných cílů pro jaderné zbraně nepřitele.

Prostorová obrana

Hlavním cílem prostorové obrany je zastavit a zničit nepřítele, kterému se neschopnost poskytnout žádná možnost k proniknutí do hloubky obrany. Hlavní síla jaderných zbraní v údobí boje o hlavní postavení se používá k přípravě protizteče druhého sledu nebo zálohy divize.

Mechanizovaná i obrněná divize brání prostor asi 15 až 20 km šířky a 25 až 30 km hloubky. Uvnitř tohoto prostoru se organizuje pásmo boje na zdrženou, hlavní postavení divize a postavení divizních záloh (viz obr. 1).

a) Pásmo boje na zdrženou

Buduje se o hloubce asi 15 až 20 km. V něm se nasazují zpravidla až dvě mechanizované brigády, které tvoří první sled divize a vedou boj na zdrženou.

Předpisy vyžadují, aby mechanizovaná brigáda zdržovala nepřátelský útok po dobu 24 hodin v úseku asi 8 až 10 km šířkou a 15 až 20 km hloubkou.

Úkolem pásma boje na zdrženou je zjistit rozhodující směry útoku nepřítele, získat čas k možnému přeskupení vlastních vojsk, znemožnit nepříteli vyhnout se prostorům předpokládaných jaderných úderů a naopak ho do těchto prostorů usměrnit.

V pásmu boje na zdrženou se připraví a zejména vybudují jednotlivá postavení na pravděpodobných útočných směrech ne-

tele. K bezprostřednímu zajištění vysílá se 2 až 3 km před první postavení pásma boje na zdrženou bojové zajištění z počtu mechanizované brigády prvního sledu. Nemá-li bezprostřední dotyk s nepřítelem působí před prvním sledem divize průzkumné síly divize.

V hloubce pásma boje na zdrženou asi 7 až 10 km od hlavního postavení budují se podle potřeby až dvě mezilehlá postavení pro boj na zdrženou.

b) Bojové postavení (hlavní postavení divize)

Buduje se v hloubce 5 až 6 km. Od udržení tohoto postavení závisí pevnost obrany divize. Hlavní postavení divize sestává ze systému opěrných bodů vybudovaných ke kruhové obraně, dělostřeleckých postavení, klamných postavení a postavení záloh a zátarasů všech druhů. Mezi jednotlivými opěrnými body jsou mezery 2 až 3 km i více. Neobsazené prostory a úseky jsou pozorovány a zajišťují se protipěchotními a protitankovými minami a palbou.

V hloubce hlavního postavení jsou připraveny dva až tři výchozí prostory k rozvinutí a provedení protiztečím druhého sledu nebo zálohy divize. Hlavní postavení se obsazuje zpravidla silami brigád prvního sledu divize.

c) Postavení divizních záloh

Buduje se v hloubce obranného prostoru divize ve vzdálenosti 20 až 25 km od předního okraje pásma boje na zdrženou. V něm se rozmisťují: druhý sled

nebo zálohy divize (obrněná brigáda), části záloh armádního sboru popřípadě i armády a části raketové a dělostřelecké skupiny armádního sboru; v tomto postavení se rovněž připravují opěrné body.

Pohyblivá obrana

Sleduje cíl zpomalit na rozhodující směrech omezenými silami a prostředky (zvláště pokud jde o počet jaderných zbraní) útočné tempo nepřítele, způsobit mu ztráty, ušetřit vlastní síly a prostředky a získat čas, aby bylo možné na jiném směru přejít k útoku (viz obr. 2).

Mezi pohyblivou a prostorovou obranou jsou tyto podstatné rozdíly:

- divize používá pohyblivou obranu tehdy, nemá-li přidělené jaderné zbraně nebo jen v omezeném počtu a je-li bojový stav značně oslaben; vyskytnou-li se oba faktory, pak se mají vyrovnat na úkor zmenšení hloubky obrany divize, která nemá přesahovat 20 km,

- prostor obrany divize může být v pohyblivé obraně až 30 km i více široký a asi 25 až 30 km hluboký,

- pohyblivé obrany lze s výhodou použít v průběhu války na vedlejších směrech nebo v případech, kdy je velmi málo času k organizaci obrany i na hlavních směrech,

- v pohyblivé obraně sestává první sled divize ze sil k boji na zdrženou, k protiztečím a sil k zabezpečení ústupu. Divizní záloha (druhý sled) tvoří se z jednotek obrněné brigády divize. Toto uskupení v důsledku omezení sil a prostředků nezajišťuje takový rozhodující úspěch, jako je tomu v období boje o hlavní postavení,

- na rozdíl od prostorové obrany mají protizteče divize jen omezený cíl, nezávisle na tom, zda se použije jaderných zbraní či nikoli. Druhý sled může dostat i úkol úzce spolupracovat se silami k zabezpečení ústupu brigád prvního sledu a tyto v jejich boji podporovat.

V pohyblivé obraně budují se právě tak jako v prostorové obraně obranné prostory, které se však obsazují jen dočasně. V důsledku velkých mezer mezi jednotlivými obrannými prostory a opěrnými body zvětšuje se počet a rozsah zátarasů oproti prostorové obraně.

Hloubka obrany prvního sledu činí asi 15 až 20 km. Tvoří se všeobecně ze dvou mechanizovaných brigád.

K obrannému boji divize

Hlavní tíži obranného boje divize nesou mechanizované a obrněné brigády. Bojová sestava divize sestává většinou ze dvou sledů, přičemž první sled nezávisle od druhu obrany tvoří dvě mechanizované brigády a druhý sled (záloha) obrněná brigáda.

U obrněné divize tvoří se první sled všeobecně z jedné obrněné a jedné mechanizované brigády a druhý sled (záloha) z její druhé obrněné brigády.

Mechanizovaným brigádám přidělují se úseky nezávisle na druhu obrany asi 8 až 10 km šířky a až 20 km hloubky. Obrněná brigáda obsahuje všeobecně úsek 6 až 8 km šířky a 20 km hloubky. Bojová sestava brigád tvoří se zpravidla ze dvou sledů a dělostřelecké skupiny. V brigádách vytvářejí se podle úkolu, konkrétní situace, terénních podmínek a stavu sil a prostředků až tři **taktická bojová skupení**, přičemž první sled brigády má sestávat vždy ze dvou taktických bojových

skupení. Šířka obrany tohoto skupení může dosáhnout asi 3 km. Uvnitř skupení prvního sledu brigád vytváří se zpravidla **dílčí taktická bojová skupení**.

Při sestavování taktických bojových skupení věnuje se velká pozornost účelnému rozdělení především protitankových prostředků, poněvadž podle francouzských rázorů odolnost každého druhu obrany závisí v první řadě vedle účelného použití jaderných zbraní i na účinné protitankové obraně. Nejdůležitějším prostředkem protitankové obrany divize je obrněná brigáda (dva obrněné pluky se 108 středními tanky a každý s rotou protitankových řízených raket SS-11 na tankích AMX s 12 tankovými stíhači) a v mechanizovaných brigádách lehký obrněný pluk se svou rotou protitankových řízených raket SS-11.

Obranný boj divize začíná, není-li bezprostředně v dotyku s nepřítelem, bojovou činností obrněného průzkumného plu-

ku divize. Může při tom působit jako celek až 50 km před prvním sledem divize na šířce 25 až 30 km v úzké součinnosti s průzkumnými silami armádní letecké skupiny.

Po splnění úkolů přechází průzkumný pluk pod ochranou taktických bojových skupení brigád prvního sledu do zálohy velitele divize. V dalším boji může se použít v boji o hlavní postavení, k rozvíjení úspěchu docíleného protizteči divize nebo k dalšímu průzkumu.

a) Boj divize v pásmu boje na zdrženou

Jakmile se stáhnou průzkumné síly a bojové zajištění, zahajují boj mechanizované brigády prvního sledu divize. Obrněné brigády mají se v tomto prostoru použít jen tehdy, je-li mechanizované divizi organizačně přidělena další obrněná brigáda nebo jedná-li se jen o obrněnou divizi. Síly pro boj na zdrženou obrněné brigády vytvářejí většinou jedno taktické bojové skupení, které sestává opět ze dvou dílčích taktických bojových skupení.

Síly k zabezpečení ústupu mají za úkol krytí při využití terénu a rozmístění záta-rasů ústup sil působících před těmito jednotkami a přinutit nepřítele k soustřeďování vojsk před jejich postavením (půjde většinou o zesílené mechanizované jednotky), aby se vytvořily příznivé podmínky k použití jaderných zbraní.

Nepodaří-li se to, pak bojové skupení určené k protizteči, silně vybavené tanky, vede z vhodného postavení protizteč především proti tankovým jednotkám nepřítele, aby zabezpečilo odpoutání prvního sledu brigády od nepřítele. Toto skupení vytváří se ze stavu druhého obrněného pluku brigády.

V boji ustupují jednotky určené pro boj na zdrženou za vzájemné podpory a součinnosti na připravená, mezilehlá postavení. Při vyřazení větší části brigády jadernými údery nepřítele mohou se v prvním období boje na zdrženou obsadit mezilehlá postavení silami dopravními vzdušnou cestou a to ze stavu druhého sledu (zálohy) divize nebo třetího sledu (zálohy) brigád. Jednotlivá bojová skupení ustupují na příští postavení náhle a s překvapením pro nepřítele.

b) Boj o hlavní postavení divize

Obsazením připravených opěrných bodů ustupujícími silami pro boj na zdrženou začíná druhé období divize - bojová čin-

nost k dočasné stabilizaci situace. Hlavním cílem této bojové fáze je zadržet útok nepřítele, donutit ho k soustředění jeho útočných uskupení a tím získat nejvhodnější cíle pro jaderné zbraně, čas pro přípravu a provedení vlastních jaderných úderů i čas k rozvinutí sil určených k protizteči a ke konečnému zničení nepřítele.

Toto období se pokládá za nejdůležitější a rozhodující v průběhu celého obranného boje divize. V něm se rozhoduje o tom, zda se podaří s konečnou platností zadržet a odrazit nepřátelský útok.

Bojová činnost v hlavním postavení je charakterizována střídavou obranou (úpornou obranou osad a lesních parcel) s místními protiztečemi. Tím se má rozštěpit bojová sestava nepřítele. Velký význam se přisuzuje budování léček, záta-rasů a překážek. Boj prvního sledu divize podporují všechny druhy zbraní, hlavně raketové jaderné zbraně a letectvo.

Obrněná brigáda, druhý sled nebo záloha, určená jako uskupení k protizteči divize přesunuje se po etapách na čáru rozvinutí. Podaří-li se kanalizovat hlavní síly nepřítele do předpokládaného prostoru a zabránit jim v dalším pronikání, pak vznikají nejvýhodnější předpoklady během celého obranného boje k hromadným jaderným úderům a k protizteči obrněné brigády k úplnému zničení nepřátelského útočného uskupení.

c) Protizteče divizních záloh

Protizteč může provést obrněná brigáda samostatně nebo společně s bojeschopnými částmi prvního sledu, které mají za úkol vázat části nepřátelských sil. Spolu s protiztečí se má rychle a bezprostředně využít výsledků vlastních jaderných úderů, dezorganizovat nepřátelské útvary nebo údery do boků a týlu nepřátelského uskupení, roztržít je a po částech zničit. Při tom se mají vytvořit ve většině případů předpoklady pro přechod do všeobecného útoku. Protizteč sestává ze dvou prvků a to z hromadných jaderných úderů k bezprostřední její přípravě a ze samotné protizteče. Velký význam připisuje se současnému zahájení protizteče ze dvou směrů. K přesunu brigády na čáru rozvinutí přiděluje se pásmo přesunu o šířce 12 až 15 km, brigáda se přesunuje po jedné až třech přesunových osách. Před sestavou brigády působí části průzkumného pluku a průzkumné letectvo divize.

Snahou je vést protizteče vždy do boků nepřátelského útočného uskupení, které bylo zastaveno čelně se bránícími mechanizovanými jednotkami tak zvanými „**poutajícími silami**“. Hlavní úder je zaměřen proti hlavnímu uskupení nepřátelských tankových vojsk.

Bojová sestava divize k protizteči sestává všeobecně ze dvou sledů (pro protizteč a k upoutání nepřítele). Sled pro protizteč mohou tvořit dva zesílené obrněné pluky obrněné brigády, které útočí na směrech od sebe oddělených nebo navzájem rovnoběžných. Tím se má bojová sestava nepřítele rozštěpit. Každý obrněný pluk útočí v pásmu širokém asi 3 km. Odkryté boky může zajišťovat mechanizovaný pluk obrněné brigády.

Sled k upoutání nepřítele vytváří se z mechanizované brigády a posiluje se tanky a protitankovými prostředky.

K bezprostřednímu zabezpečení potřebného manévru jak bránících se vojsk, tak vojsk provádějících protizteč je třeba soustředit palbu na šířku 2 km nepřátelské útočné bojové sestavy (viz obr. 3).

Po úspěšné protizteči má divize rozvi-

nout úspěch a proniknout rychle do hloubky nepřátelské bojové sestavy s cílem dobýt důležité objekty jako jsou velitelská stanoviště, palebná postavení nepřátelských zbraní apod. Mechanizované brigády působí při rozvíjení úspěchu za bojovou sestavou obrněných sil.

Bojová sestava k rozvíjení úspěchu sestává ze dvou sledů, v prvním sledu zpravidla dvě a ve druhém sledu jedno taktické bojové skupení, z nichž každé zahrnuje jedno dílčí taktické bojové skupení a jedno podpůrné skupení. Dílčí skupení pozůstává z jedné průzkumné čtyřprůzkumné rotý brigády, jedné rotý středních tanků, jedné mechanizované rotý, jedné ženijní čtyř ženijní rotý brigády a z jednoho zásobovacího roje, podpůrné skupení pak z rotý středních tanků a ze dvou čet protitankových řízených raket SS-11. Každé bojové taktické skupení prvního sledu může podporovat kromě toho jeden oddíl 105mm samohybných houfnic. Pásmo činnosti taktického bojového skupení při protizteči dosahuje asi 6 až 8 km, pásmo činnosti obrněné brigády asi 12 až 15 km šířky a 6 až 8 km hloubky.

K použití jaderných zbraní

Ve francouzských pozemních silách rozhoduje o použití taktických jaderných zbraní a organizaci průzkumu předpokládaných cílů štáb armády. V současné době jsou v rámci armádní skupiny nebo armády hlavním nosičem jaderných zbraní letecké síly. V tomto rámci se jich používá především k přípravě a k provedení vlastního protiúderu. Kromě toho lze je použít ke zničení operačních záloh, zásobovacích středisek a spojovacích cest v operační hloubce nepřítele. Odvetnému úderu jadernými zbraněmi se připisuje velký význam. Plánuje se zpravidla od armádního sboru výše.

Prvosledové divizi, která se brání na hlavním úsilí armádního sboru přidělují

se pro jeden bojový den tři až čtyři jaderné prostředky.

Hlavním cílem jejich použití je docílit rychlou změnu poměru sil v pásmu obrany divize. Jako cíle, které mají být umlčeny mohou být první i druhé sledy útočících taktických svazků nepřítele a jejich velitelská stanoviště. Může se jich použít též k vytváření pásma s vysoce nepříznivou radiační situací s cílem izolovat části bojové sestavy nepřítele.

Největší část jaderných prostředků má se použít v posledním údobí boje o hlavní postavení a k přípravě protizteče a to na požadavek v co nejkratší době, což může činit včetně schválení štábem armády asi 30 minut. Neplánovaný úder může si vyžádat i několik hodin.

* * *

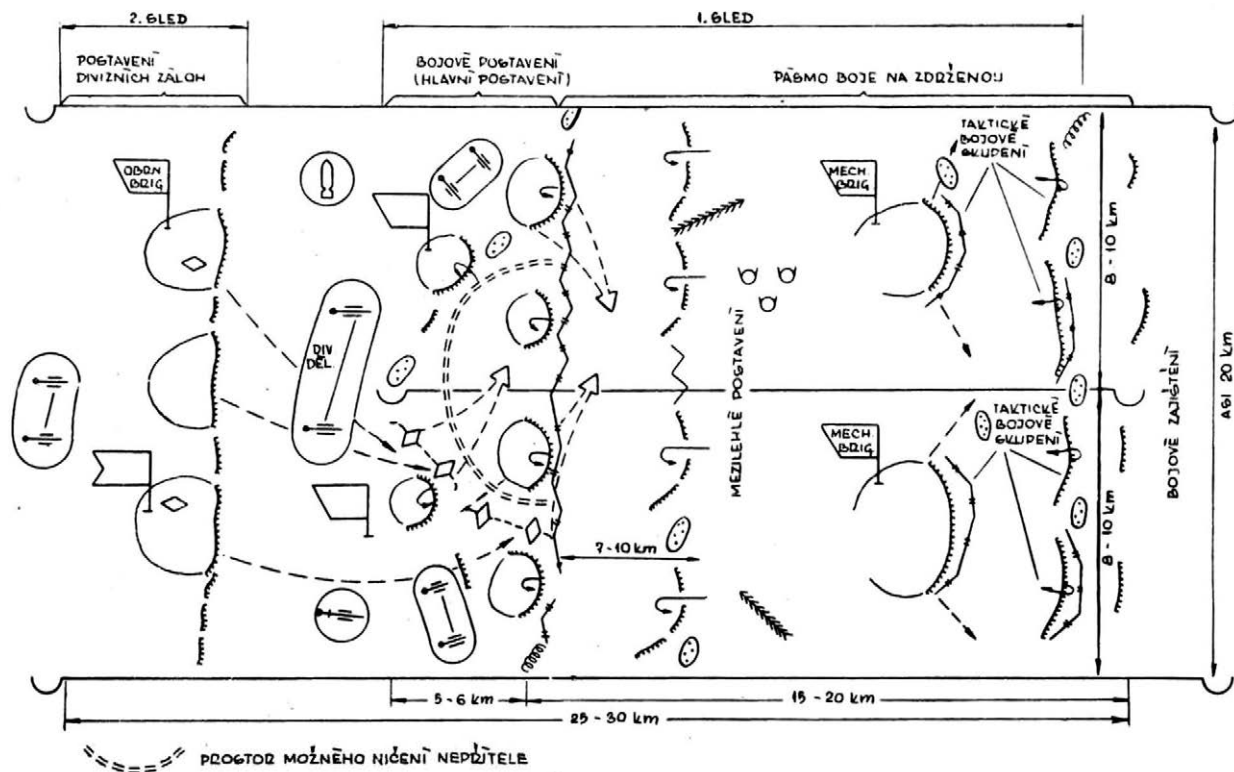
Po shrnutí všech úvah a názorů na soudobou bojovou činnost dochází se k tomuto názoru:

Při použití raketových jaderných zbraní má mít každá bojová činnost — tedy i obranný boj — aktivní charakter. Snahou má vždy být maximálně využít vlastních jaderných úderů k rychlé změně situace i poměru sil ve prospěch vlastních vojsk.

BOJOVÁ SESTAVA MECHANIZOVANÉ DIVIZE V OBRANĚ

(VARIANTA PROSTOROVÉ OBRANY)

SCHÉMA 1



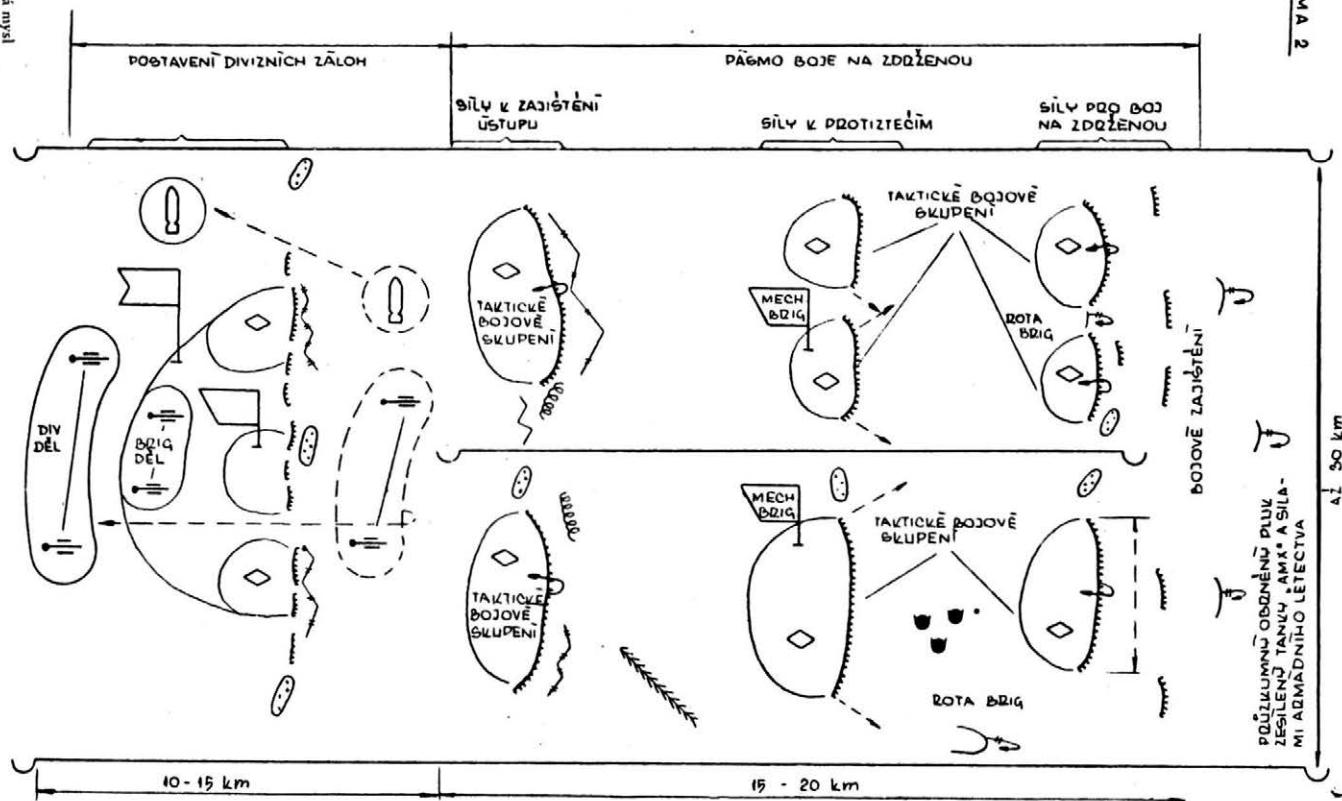
Z kapitulnických armád

Bohuslav Vaisar

SCHEMA 2

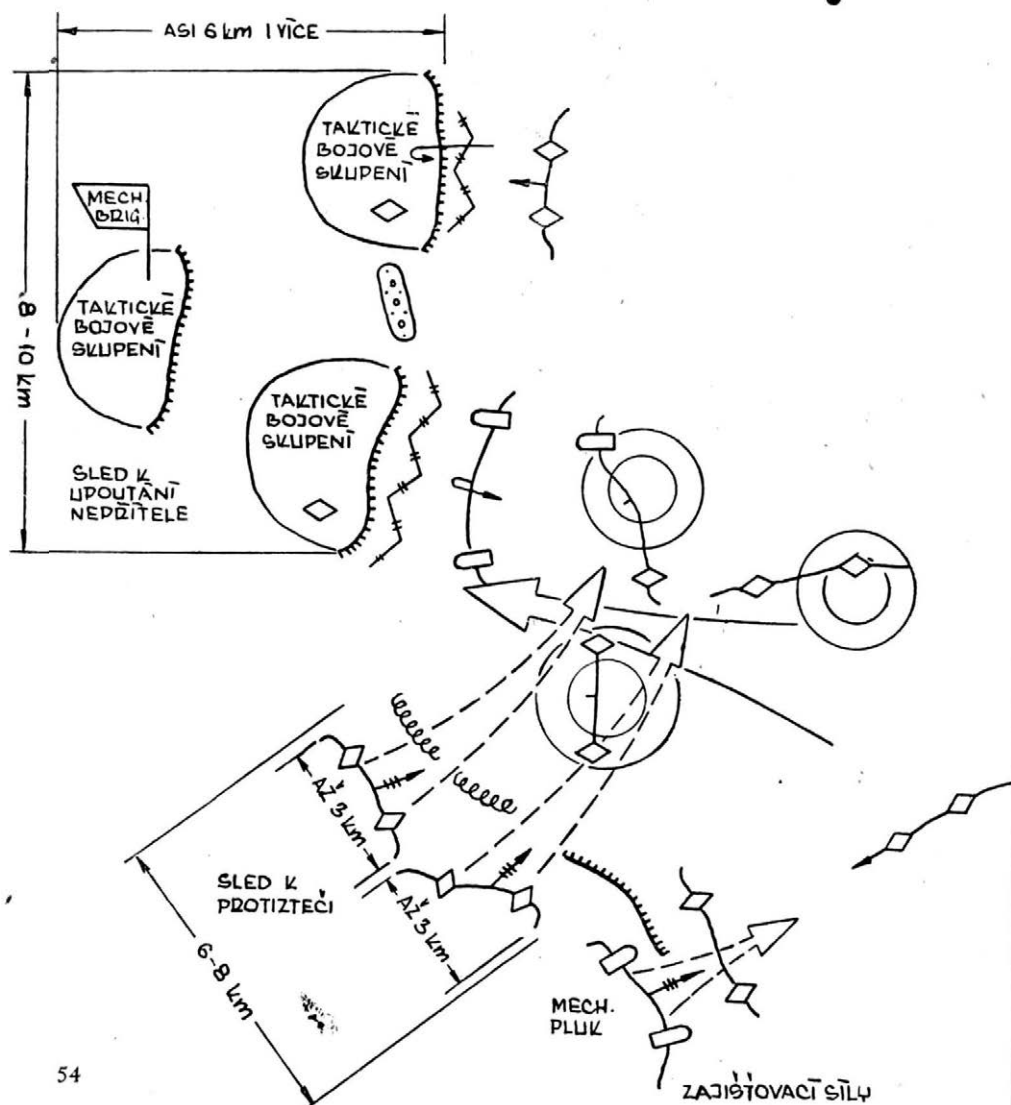
BOJOVÁ SESTAVA MECHANIZOVANÉ DIVIZE V OBRANĚ (VARIANTA POHYBLIVÉ OBRANY)

5. Vojenská mysl



PROTIZTEČ DIVIZE OBRNĚNOU BRIGÁDOU (TYPICKÁ VARIANTA)

SCHEMA 3



Proto nezávisle na druhu boje se požaduje, aby jaderná taktika měla hlavně ofenzivní charakter a opírala se o rychlé účinné útoky, protiútoky a protizteče při maximálním využití účinků jaderných úderů.

Obrněné jednotky jsou neúčinnějším prostředkem k využití účinků úderů jaderných zbraní.

Francouzští vojenští odborníci považují obranu za dočasný druh boje podřízený útoku a vynucený především nepřitelem.

Zásady obou způsobů obrany tj. prostorové a pohyblivé obrany přimykají se silně zásadám a principům amerických a západoněmeckých pozemních ozbrojených sil.

Hodnotíme-li názory na obranu francouzských pozemních sil a hledáme-li způsoby jejího překonání docházíme k tomuto závěru:

Úspěšně překonat prostorovou obranu vyžaduje především rychle prolomit pásmo boje na zdrženou bez ztráty tempa útoku a proniknout do hlavního postavení divize.

Snahou útočících vojsk musí být znemožnit organizovaný ústup sil obránce pro boj na zdrženou a obsazení určených úseků hlavního postavení těmito ustupujícími silami.

Na výsledku této činnosti a účincích jaderných úderů proti divizním zálohám obránce bude závislý i odpor v boji o hlavní postavení.

Při zdolávání pohyblivé obrany musí být bojová sestava útočících vojsk přizpůsobena ohniskovému charakteru pohyblivé obrany a měla by pozostávat ze zesílených praporů schopných úspěšně bojovat na samostatných směrech a využívat mezer k pružnému manévru.

Úsilí útočících vojsk musí být zaměřeno především na zničení protiúderných obrněných uskupení obránce.

Použité prameny

- Voennaja mysl čís. 6/1961,
- Zeitschrift für Militärwissenschaft čís. 12/1961,
- Zeitschrift für Militärwissenschaft čís. 1/1962,
- Militärwesen čís. 5/1962,
- Zeitschrift für Militärwissenschaft čís. 10/1963,
- Zpravodajství čís. 6/1963,
- Zpravodajství čís. 25/1963,
- Vojenská mysl čís. 4/1963.

Podle uvedených pramenů volně zpracoval Bohuslav Vaisar.